

विषयकूटाङ्क-निर्देशिकाः

Paper Code Directory

Mukta Swadhyaya Peetham

(Institute of Distance Education)

Central Sanskrit University

(Under Ministry of Education, Govt. of India)

56-57, Institutional Area, Janakpuri,
New Delhi - 110 058

अनुक्रमणिका

INDEX

कार्यक्रमाः	पृष्ठसंख्या
१. प्राक्शास्त्रसेतुः (संस्कृतावतरणी)	04
२. प्राक्शास्त्री (+ 2)	05-08
३. शास्त्रसेतुः (संस्कृतावगाहनी)	09
४. शास्त्री (बी.ए.)	10-15
५. आचार्यसेतुः (शास्त्रावगाहनी)	16-18
६. आचार्यः (एम्.ए.)	19-24
७. पालि-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः	25
८. संस्कृत-पत्रकारिता-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः	26
९. प्राकृत-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः	27
१०. प्रारम्भिक-पालि-ज्ञान-पाठ्यक्रमः	28
११. प्रारम्भिक-प्राकृत-ज्ञान-पाठ्यक्रमः	29
१२. प्रतीकचिह्नम्	30-31

प्राक्शास्त्रिसेतु-कार्यक्रमः (संस्कृतावतरणी)

Prak-Shastri Bridge Programme

अवधि: - षड् मासाः	पूर्णाङ्काः - २००		
पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१.	प्रथमपत्रम्	प्रथमपत्रम्	१००
२.	द्वितीयपत्रम्	द्वितीयपत्रम्	१००

प्राक्शास्त्रिसेतु-कार्यक्रमविवरणम्

Details of Prak-Shastri Bridge Programme

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	१	प्रथमपत्रम्	१००
		(क) वर्णमाला (१० अङ्काः)	
		(ख) वाक्यव्यवहारः (७० अङ्काः)	
		(ग) वाक्यविस्तरः (१० अङ्काः)	
		(घ) सम्भाषणम् (१० अङ्काः)	
	२.	द्वितीयपत्रम्	१००
		व्यवहारप्रदीपः (प्रथमभागः)- ५० अङ्काः	
		व्यवहारप्रदीपः (द्वितीयभागः)- ५० अङ्काः	

विशेषः - प्राक्शास्त्रिसेतुकार्यक्रमे प्रथमपत्रे द्वितीयपत्रे च निर्दिष्टाः सर्वेऽपि ग्रन्थाः राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानेन प्रकाशिताः वर्तन्ते।

प्राक्शास्त्रिकार्यक्रमविवरणम्
Details of Prak-Shastri Programme
प्रथमवर्षम् (First Year)

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	७५	प्रथमपत्रम् (व्याकरणम्) (क) लघुसिद्धान्तकौमुदी (आदितः भ्वादिपर्यन्ता) – ७० अङ्काः (ख) रचनानुवादः – ३० अङ्काः	१००
२	७६	द्वितीयपत्रम् (साहित्यम्), (०५ खण्डाः) (क) स्वप्नवासवदत्तम् – ७० अङ्काः (ख) श्रुतबोधः – ३० अङ्काः	१००
३	७७	तृतीयपत्रम् (आङ्ग्लभाषा) English (Senior Secondary Course, Published by NIOS) Book No. : 01 Lesson No. : 01-18	१००
४	७८	चतुर्थपत्रम् (हिन्दी) हिन्दी (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 01-02 पाठसङ्ख्या : 01-21 पर्यन्तम्	१००
५	८८-९०	पञ्चमपत्रम् (आधुनिकविषयः) अर्थशास्त्रम् (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 01-02 पाठसङ्ख्या : 01-12 पर्यन्तम् Economics (Senior Secondary Course, English Medium, Published by NIOS) Book No. : 01-02 Lesson No. : 01-12	१००
	८८	इतिहासः (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 01 पाठसङ्ख्या : 01-15 पर्यन्तम्	

History (Senior Secondary Course, English Medium,
Published by NIOS)

Book No. : 01 Lesson No. : 01-15

१० **राजनीतिविज्ञानम्** (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium,
Published by NIOS)

पुस्तकसङ्ख्या : 01-02 पाठसङ्ख्या : 01-16 पर्यन्तम्

Political Science (Senior Secondary Course, English Medium,
Published by NIOS)

Book No. : 01-02 Lesson No. : 01-16

६	१६-१८	षष्ठपत्रम् (ऐच्छिकविषयः)	१००
	१६	व्याकरणम्	
		वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (आदितः पञ्चसन्ध्यन्तो भागः)	
	१७	साहित्यम्	
		काव्यदीपिका (कान्तिचन्द्रभट्टाचार्यसङ्कलिता)	
	१८	फलितज्यौतिषम्	
		(क) भास्करीयबीजगणितम् (चक्रवालपर्यन्तम्) – ७० अङ्काः	
		(ख) जन्मपत्रदीपकः – ३० अङ्काः	

विशेषः – कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमपत्रे लघुसिद्धान्तकौमुदी रचनानुवाङ्म, द्वितीयपत्रे स्वप्नवासवदत्तम् श्रुतबोधश्च, तृतीयपत्रे आङ्ग्लभाषा, चतुर्थपत्रे हिन्दी, पञ्चमपत्रे इतिहासश्चेति सर्वैः अनिवार्यतया पठनीयम्। षष्ठपत्रे व्याकरण-साहित्य-फलितज्यौतिषेषु कश्चन एकः विषयः अध्येतव्यः। स एव विषयः अग्रिम-कक्षासु अनुवर्तनीयः।

◆◆◆

प्राक्शास्त्रिकार्यक्रमविवरणम्
Details of Prak-Shastri Programme
द्वितीयवर्षम् (Second Year)

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	१००	प्रथमपत्रम् लघुसिद्धान्तकौमुदी (अदादितः समाप्तिपर्यन्ता)	१००
२	१०१	द्वितीयपत्रम् किरातार्जुनीयम् (प्रथमद्वितीयसर्गौ)	१००
३	१०२	तृतीयपत्रम् English (Senior Secondary Course, Published by NIOS) Book No. : 01 Lesson No. : 19-31	१००
४	१०३	चतुर्थपत्रम् हिन्दी (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 03-04, 5क-5ख पाठसङ्ख्या : 22-38 पर्यन्तम्	१००
५	११३-११५ ११३	पञ्चमपत्रम् अर्थशास्त्रम् (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 01-02, 03 पाठसङ्ख्या : 13-24 पर्यन्तम् + वैकल्पिकः कश्चन भागः पाठसङ्ख्या : 25-27 पर्यन्तम् अथवा 28-29 पर्यन्तम् Economics (Senior Secondary Course, English Medium, Published by NIOS) Book No. : 01-02, 03 Lesson No. : 13-24 + Choose any One Optional Module Lesson No. : 25-27 or 28-29	१००
	११४	इतिहासः (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium, Published by NIOS) पुस्तकसङ्ख्या : 02 पाठसङ्ख्या : 16-31 पर्यन्तम्	

History (Senior Secondary Course, English Medium,
Published by NIOS)

Book No. : 02 Lesson No. : 16-31

११५ **राजनीतिविज्ञानम्** (उच्चतरमाध्यमिकपाठ्यक्रमः, Hindi Medium,
Published by NIOS)

पुस्तकसङ्ख्या : 01-02, 03 पाठसङ्ख्या : 17-28 पर्यन्तम् +
वैकल्पिकः कश्चन भागः पाठसङ्ख्या : 29-32 पर्यन्तम् अथवा
33-36 पर्यन्तम्

Political Science (Senior Secondary Course, English
Medium, Published by NIOS)

Book No. : 01-02, 03 Lesson No. : 17-28 + Choose any
One Optional Module Lesson No. : 29-32 or 33-36

- ६ १२१-१२३ **षष्ठपत्रम् (१०० अङ्काः)**
- १२१ **व्याकरणम्**
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (अजन्तपुल्लिङ्गादारभ्य अव्ययान्तो भागः)
- १२२ **साहित्यम्**
चन्द्रालोकः (द्वितीयपञ्चममयूखौ)
- १२३ **फलितज्यौतिषम्**
(क) बीजगणितम्, एकवर्ण-समीकरणतः समाप्तिपर्यन्तम्
(गणितमात्रम्) - ५० अङ्काः
(ख) ग्रहलाघवकरणम्-रविचन्द्रस्पष्टीकरणान्तम् - ५० अङ्काः

विशेषः - कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमपत्रे व्याकरणं, द्वितीयपत्रे साहित्यं, तृतीयपत्रे आङ्ग्लभाषा, चतुर्थपत्रे हिन्दी चेति अनिवार्यतया सर्वैः पठनीयम्। पञ्चमपत्रे आधुनिकविषयेषु विकल्पत्रयं वर्तते। तेषु कश्चन एकः विषयः पठनीयः। षष्ठे पत्रे व्याकरणच्छात्रैः व्याकरणं, साहित्यच्छात्रैः साहित्यम्, ज्यौतिषच्छात्रैश्च ज्यौतिषम् अध्येतव्यम्।

◆◆◆

शास्त्रिसेतु-कार्यक्रमविवरणम्

Details of Shastri Bridge Programme

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	५१	प्रथमपत्रम् (क) वाक्यव्यवहारः (७० अङ्काः) (ख) वाक्यविस्तरः (३० अङ्काः)	१००
२	५२	द्वितीयपत्रम् व्यवहारप्रदीपः (प्रथमभागः) – ५० अङ्काः व्यवहारप्रदीपः (द्वितीयभागः) – ५० अङ्काः	१००
३.	५३	तृतीयपत्रम् (१०० अङ्काः) (क) संक्षेपरामायणम् – ४० अङ्काः (ख) सन्धि-समास-कारकाणां परिचयः – ६० अङ्काः	
४.	५४-५६	चतुर्थपत्रम् ५४ व्याकरणम् लघुसिद्धान्तकौमुदी (आदितः भ्वादिपर्यन्ता) ५५ साहित्यम् (क) स्वप्नवासवदत्तम् – ७० अङ्काः (ख) श्रुतबोधः – ३० अङ्काः ५६ फलितज्यौतिषम् (क) भास्करीयबीजगणितम् (चक्रवालपर्यन्तम्) – ५० अङ्काः (ख) जन्मपत्रदीपकः – ५० अङ्काः	१००

विशेषः – कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमपत्रं, द्वितीयपत्रं तृतीयपत्रञ्च अनिवार्यं भवति। चतुर्थे पत्रे विकल्पत्रयं वर्तते। तेषु स्वेच्छया एकः विषयः पठनीयः।

◆◆◆

शास्त्रिकार्यक्रमविवरणम्
Details of Shastri Programme
प्रथमवर्षम् (First Year)

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्कः	विषयः	अङ्काः
१	१२५	प्रथमपत्रम् (क) व्याकरणच्छात्राणां कृते : तर्कभाषा (ख) साहित्यस्य/ज्यौतिषस्य छात्राणां कृते : लघुसिद्धान्तकौमुदी (सुबन्ततिङन्तप्रकरणे परित्यज्य)	१००
२	१२६	द्वितीयपत्रम् English : English Grammar and Language Skills - I	१००
३	१२७	तृतीयपत्रम् हिन्दी : मध्यकालीन हिन्दी काव्य, कहानी, एकांकी एवं व्याकरण	१००
४.		चतुर्थपत्रम्	१००
	१३५	राजनीतिविज्ञानम् (Political Science) राजनीतिक सिद्धान्त एवं चिन्तन (Hindi Medium) Political Theory and Thought (English Medium)	
	१३७	इतिहास (History) प्राचीन भारत का इतिहास (प्रारम्भ से ८वीं शताब्दी तक) (Hindi Medium) India's Ancient Past (English Medium)	
	१३८	अर्थशास्त्रम् (Economics) व्यष्टिगत आर्थिक सिद्धान्त (Hindi Medium) Principles of MICRO Economics (English Medium)	

५	पञ्चमपत्रम्	१००
१४२A	नव्यव्याकरणम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (स्त्रीप्रत्ययादारभ्य समासाश्रयविधिपर्यन्तोभागः)	
१४४A	साहित्यम् साहित्यदर्पणः (प्रथम-दशमपरिच्छेदौ)	
१४७A	फलितज्यौतिषम् लघुजातकम्	
६	षष्ठपत्रम्	१००
१४२B	नव्यव्याकरणम् महाभाष्यम् (प्रथमाध्याये प्रथमपादे आदितः चत्वारि आह्निकानि)	
१४४B	साहित्यम् कादम्बरी (शुकनासोपदेशान्तभागः)	
१४७B	फलितज्यौतिषम् ताजिकनीलकण्ठी (संज्ञातन्त्रमात्रम्)	

विशेषः – कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमपत्रं द्विधा विभक्तं— (क) व्याकरणच्छात्रैः तर्कभाषा पठनीया (ख) व्याकरणेतरच्छात्रैश्च लघुसिद्धान्तकौमुदी (सुबन्ततिङन्तप्रकरणे परित्यज्य) पठनीया। द्वितीयपत्रं तृतीयपत्रं च सर्वैः अनिवार्यतया पठनीयम्। चतुर्थे पत्रे विकल्पत्रयं वर्तते। तेषु एकः विषयः अध्येतव्यः। पञ्चमपत्रे षष्ठपत्रे च कस्यचित् एकस्य शास्त्रस्य अध्ययनं करणीयम्। प्राक्शास्त्रिकार्यक्रमे शास्त्रसेतुकार्यक्रमे वा यः छात्रः व्याकरणम् अपठत् सः व्याकरणविषयं पठेत्। यः साहित्यम् अपठत् सः साहित्यविषयं पठेत्। यश्च ज्यौतिषम् अपठत् सः ज्यौतिषविषयं पठेत्।

◆◆◆

शास्त्रिकार्यक्रमविवरणम्
Details of Shastri Programme
द्वितीयवर्षम् (Second Year)

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	१६५	प्रथमपत्रम् (क) अभिज्ञानशाकुन्तलम् – ७० अङ्काः (ख) लौकिकसंस्कृतसाहित्येतिहासः (महाकाव्यं नाटकं कथासाहित्यं च) – ३० अङ्काः	१००
२	१६६	द्वितीयपत्रम् (१०० अङ्काः) English : English Grammar and Language Skills - II	
३	१६७	तृतीयपत्रम् (१०० अङ्काः) हिन्दी : आधुनिक हिन्दी काव्य, निबन्ध एवं व्याकरण	
४		चतुर्थपत्रम्	१००
	१७५	राजनीतिविज्ञानम् (Political Science) भारतीय राजनीति : तुलनात्मक परिप्रेक्ष्य (Hindi Medium) Indian Politics (English Medium)	
	१७७	इतिहासः (History) मध्यकालीन भारत का इतिहास (८वीं शताब्दी से १८वीं शताब्दी तक) (Hindi Medium) History of Medieval India (English Medium)	
	१७८	अर्थशास्त्रम् (Economics) समष्टिगत आर्थिक सिद्धान्त (Hindi Medium) MACRO ECONOMICS (English Medium)	

५	पञ्चमपत्रम्	१००
१८२A	नव्यव्याकरणम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (तद्धितप्रकरणादारभ्य भ्वादिपर्यन्तो भागः)	
१८४A	साहित्यम् साहित्यदर्पणः (६-९ परिच्छेदाः)	
१८७A	फलितज्यौतिषम् (क) केशवीयजातकपद्धतिः - ७५ अङ्काः (ख) भावप्रकाशः - २५ अङ्काः	
६	षष्ठपत्रम्	१००
१८२B	नव्यव्याकरणम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (अदादितः लाकारार्थप्रक्रियान्तो भागः)	
१८४B	साहित्यम् (क) नैषधीयचरितम् (प्रथमसर्गः) - ५० अङ्काः (ख) मेघदूतम् (सम्पूर्णम्) - ५० अङ्काः	
१८७B	फलितज्यौतिषम् (क) भुवनदीपकः - ५० अङ्काः (ख) गोलपरिभाषा - ५० अङ्काः	

विशेषः - कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमे पत्रे अभिज्ञानशाकुन्तलम्, लौकिकसंस्कृतसाहित्येतिहासश्च, द्वितीये पत्रे आङ्ग्लभाषा, तृतीये पत्रे हिन्दी चेति सर्वैः पठनीयम्। चतुर्थे पत्रे आधुनिकविषयेषु विकल्पत्रयं वर्तते। तेषु कश्चन एकः विषयः अध्येतव्यः। पञ्चमे पत्रे षष्ठे पत्रे च तत्तद्विषयकच्छात्रैः तत्तद्विषयः अध्येतव्यः।

शास्त्रिकार्यक्रमविवरणम्
Details of Shastri Programme
तृतीयवर्षम् (Third Year)

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्कः	विषयः	अङ्काः
१	२०५	प्रथमपत्रम् सर्वदर्शनसङ्ग्रहः	१००
२	२०६	द्वितीयपत्रम् English : English Grammar and Language Skills - III	१००
३	२०७	तृतीयपत्रम् हिन्दी : छायावादोत्तर काव्य	१००
४	२१५	चतुर्थपत्रम् राजनीतिविज्ञानम् (Political Science) अन्तर्राष्ट्रीय सम्बन्ध (Hindi Medium) International Relations (English Medium)	१००
	२१७	इतिहासः (History) आधुनिक भारत का इतिहास (१७५० ई.पू. से १९७० ई.पू.) (Hindi Medium) History of Modern India (English Medium)	
	२१८	अर्थशास्त्रम् (Economics) भारतीय आर्थिक नियोजन एवं विकास (Hindi Medium) Economic Development and Policy in India (English Medium)	
५		पञ्चमपत्रम्	१००

	२२२A	व्याकरणम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (कृत्यप्रक्रियातः साधारणस्वरप्रकरणान्तो भागः)	
	२२४A	साहित्यम् साहित्यदर्पणः (२-५ परिच्छेदाः)	
	२२७A	फलितज्यौतिषम् बृहज्जातकम् (भटोटपलीसहितम्, नाभासयोगाध्यायान्तम्)	
६	षष्ठपत्रम्		१००
	२२२B	व्याकरणम् प्रौढमनोरमा (आदित अजन्तपुल्लिङ्गान्तो भागः)	
	२२४B	साहित्यम् उत्तररामचरितम्	
	२२७B	फलितज्यौतिषम् (क) जैमिनीयसूत्रम् - ५० अङ्काः (ख) जातकालङ्कारः - ५० अङ्काः	

विशेषः - कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रथमपत्रे सर्वदर्शनसङ्ग्रहः द्वितीयपत्रे आङ्ग्लभाषा तृतीयपत्रे हिन्दी चतुर्थपत्रे आधुनिकविषयश्चेति यथापूर्वं सर्वैः पठनीयम्। पञ्चमपत्रे षष्ठपत्रे च स्वीयं शास्त्रम् अध्येतव्यम्।

◆◆◆

आचार्यसेतु-कार्यक्रमविवरणम् (शास्त्रावगाहनी)

Details of Acharya Bridge Programme

व्याकरणम्

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	५७	प्रथमपत्रम् कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदीतः)	१००
२	५८	द्वितीयपत्रम् समासप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदीतः)	१००
३	५९	तृतीयपत्रम् (क) अष्टाध्यायी (१-३ अध्यायाः) - ५० अङ्काः (ख) महाभाष्यम् (पस्पशाह्निकम्) - ५० अङ्काः	१००
४	६०	चतुर्थपत्रम् अष्टाध्यायीप्रक्रियाविज्ञानम्	१००
५	६१	पञ्चमपत्रम् वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (दशगणेभ्यः प्रतिप्रकरणं प्रारम्भतः धातुद्वयम्)	१००
६	६२	षष्ठपत्रम् (क) वैयाकरणभूषणसारः (धात्वर्थप्रकरणम्) - ५० अङ्काः (ख) व्याकरणशास्त्रेतिहासः - ५० अङ्काः	१००

आचार्यसेतु-कार्यक्रमविवरणम् (शास्त्रावगाहनी)

Details of Acharya Bridge Programme

साहित्यम्

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	६३	प्रथमपत्रम् साहित्यदर्पणम् (प्रथम-दशमपरिच्छेदौ)	१००
२	६४	द्वितीयपत्रम् साहित्यदर्पणम् (२-५ परिच्छेदाः)	१००
३	६५	तृतीयपत्रम् अलङ्कारशास्त्रपरिचयः	१००
४	६६	चतुर्थपत्रम् (क) मेघदूतम् (सम्पूर्णम्) - ५० अङ्काः (ख) नैषधीयचरितम् (प्रथमसर्गः) - ५० अङ्काः	१००
५	६७	पञ्चमपत्रम् कादम्बरी (शुकनासोपदेशान्ता)	१००
६	६८	षष्ठपत्रम् उत्तररामचरितम्	१००

◆◆◆

आचार्यसेतु-कार्यक्रमविवरणम् (शास्त्रावगाहनी)

Details of Acharya Bridge Programme

फलितज्यौतिषम्

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१.	६९	प्रथमपत्रम् मुहूर्त्तचिन्तामणिः (शुभाशुभप्रकरणम्)	१००
२.	७०	द्वितीयपत्रम् मुहूर्त्तचिन्तामणिः (नक्षत्रप्रकरणम्)	१००
३.	७१	तृतीयपत्रम् मुहूर्त्तचिन्तामणिः (वास्तुप्रकरणम्)	१००
४.	७२	चतुर्थपत्रम् प्रश्नभूषणम्	१००
५.	७३	पञ्चमपत्रम् बृहत्संहिता (ग्रहचारप्रकरणम्)	१००
६.	७४	षष्ठपत्रम् ज्यौतिषशास्त्रपरिचयः	१००

विशेषः – मुक्तस्वाध्यायपीठेन आचार्यसेतुकार्यक्रमः व्याकरण-साहित्य-फलितज्यौतिषविषयेषु सञ्चाल्यन्ते। प्रतिविषयं षड्पत्राणि भवन्ति। प्रतिपत्रं तत्तद्विषयसम्बद्धाः ग्रन्थाः अध्येतव्याः।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमविवरणम्

Details of Acharya Programme

प्रथमवर्षम् (First Year)

नव्यव्याकरणाचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	२४६	प्रथमपत्रम् लघुशब्देन्दुशेखरः (पञ्चसन्ध्यन्तो भागः)	१००
२.	२४७	द्वितीयपत्रम् महाभाष्यम् (प्रथमाध्यायस्य प्रथमे पादे ५ तः ९ आह्निकं यावत्)	१००
३.	२४८	तृतीयपत्रम् परिभाषेन्दुशेखरः	१००
४.	२४९	चतुर्थपत्रम् वैयाकरणभूषणसारः	१००
५.	२४५	पञ्चमपत्रम् वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्च	१००

विशेषः – आचार्यकार्यक्रमे व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषछात्राणां कृते प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्-पृथक् विषयाः निर्धारिताः सन्ति। परन्तु पञ्चमपत्रे वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्चेत्येव सर्वविषयच्छात्रैः अध्येतव्यम्।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमः

Acharya Programme

प्रथमवर्षम् (First Year)

साहित्याचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	२५४	प्रथमपत्रम् काव्यप्रकाशः	१००
२	२५५	द्वितीयपत्रम् ध्वन्यालोकः (प्रथमचतुर्थो उद्योतौ)	१००
३	२५६	तृतीयपत्रम् ध्वन्यालोकः (द्वितीयतृतीयौ उद्योतौ)	१००
४	२५७	चतुर्थपत्रम् व्यक्तिविवेकः (प्रथमविमर्शः)	१००
५	२४५	पञ्चमपत्रम् वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्च	१००

विशेषः – आचार्यकार्यक्रमे व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषछात्राणां कृते प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्-पृथक् विषयाः निर्धारिताः सन्ति। परन्तु पञ्चमपत्रे वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्चेत्येव सर्वविषयच्छात्रैः अध्येतव्यम्।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमः

Acharya Programme

प्रथमवर्षम् (First Year)

फलितज्यौतिषाचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१.	२६२	प्रथमपत्रम् भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्	१००
२.	२६३	द्वितीयपत्रम् सारावली (१-३० अध्यायाः)	१००
३.	२६४	तृतीयपत्रम् (क) पञ्चस्वराः - ५० अङ्काः (ख) सचित्रसामुद्रिकरहस्यम् - ५० अङ्काः	१००
४.	२६५	चतुर्थपत्रम् बृहत्संहिता (प्रथमभागः)	१००
५.	२४५	पञ्चमपत्रम् वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्च	१००

विशेषः - आचार्यकार्यक्रमे व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषछात्राणां कृते प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्-पृथक् विषयाः निर्धारिताः सन्ति। परन्तु पञ्चमपत्रे वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीया संस्कृतिश्चेत्येव सर्वविषयच्छात्रैः अध्येतव्यम्।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमविवरणम्

Details of Acharya Programme

द्वितीयवर्षम् (Second Year)

नव्यव्याकरणाचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	३२५	प्रथमपत्रम् लघुशब्देन्दुशेखरः (अजन्तपुलिङ्गादारभ्य अव्ययान्तो भागः)	१००
२	३२६	द्वितीयपत्रम् लघुशब्देन्दुशेखरः (स्त्रीप्रत्ययादारभ्य अव्ययीभावान्तो भागः)	१००
३.	३२७	तृतीयपत्रम् (क) व्युत्पत्तिवादः - ५० अङ्काः (अभेदान्वयपर्यन्तो भागः, इत्यलं पल्लवितेन इति यावत्) (ख) वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्) - ५० अङ्काः	१००
४.	३२८	चतुर्थपत्रम् वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा	१००
५.	३२९	पञ्चमपत्रम् (क) स्वशास्त्रीयेतिहासः - ५० अङ्काः (ख) स्वशास्त्रीयनिबन्धः - ५० अङ्काः	१००

विशेषः - आचार्यकार्यक्रमे प्रथमवर्ष इव द्वितीयेऽपि वर्षे प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्तया विषयाः पठनीयाः। पञ्चमपत्रे च व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषविषयेषु स्वशास्त्रीयेतिहासः स्वशास्त्रीयनिबन्धश्च पठनीयः।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमः

Acharya Programme

द्वितीयवर्षम् (Second Year)

साहित्याचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१.	३३५	प्रथमपत्रम् रसगङ्गाधरः (प्रथमाननम्)	१००
२.	३३६	द्वितीयपत्रम् काव्यप्रकाशः (७-१० उल्लासाः)	१००
३.	३३७	तृतीयपत्रम् रसगङ्गाधरः (द्वितीयानने आदितः लक्षणापर्यन्तभागः)	१००
४.	३३८	चतुर्थपत्रम् (क) अभिधावृत्तमातृका - ५० अङ्काः (ख) वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषः) - ५० अङ्काः	१००
५.	३३९	पञ्चमपत्रम् (क) स्वशास्त्रीयेतिहासः - ५० अङ्काः (ख) स्वशास्त्रीयनिबन्धः - ५० अङ्काः	१००

विशेषः - आचार्यकार्यक्रमे प्रथमवर्ष इव द्वितीयेऽपि वर्षे प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्तया विषयाः पठनीयाः। पञ्चमपत्रे च व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषविषयेषु स्वशास्त्रीयेतिहासः स्वशास्त्रीयनिबन्धश्च पठनीयः।

◆◆◆

आचार्यकार्यक्रमः

Acharya Programme

द्वितीयवर्षम् (Second Year)

फलितज्यौतिषाचार्यः

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१.	३४५	प्रथमपत्रम् सूर्यसिद्धान्तः (उपपत्तिसहितः)	१००
२.	३४६	द्वितीयपत्रम् बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्	१००
३.	३४७	तृतीयपत्रम् (क) भावकुतूहलम् - ५० अङ्काः (ख) नरपतिजयचर्या - ५० अङ्काः (कर्मचक्रपर्यन्तम्)	१००
४.	३४८	चतुर्थपत्रम् (क) बृहद्वास्तुमाला - ५० अङ्काः (ख) फलितविकासः - ५० अङ्काः	१००
५.	३४९	पञ्चमपत्रम् (क) स्वशास्त्रीयेतिहासः - ५० अङ्काः (ख) स्वशास्त्रीयनिबन्धः - ५० अङ्काः	१००

विशेषः - आचार्यकार्यक्रमे प्रथमवर्ष इव द्वितीयेऽपि वर्षे प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थपत्रेषु स्वशास्त्रानुसारेण पृथक्तया विषयाः पठनीयाः। पञ्चमपत्रे च व्याकरण-साहित्य-ज्यौतिषविषयेषु स्वशास्त्रीयेतिहासः स्वशास्त्रीयनिबन्धश्च पठनीयः।

◆◆◆

पालि-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः

Certificate Course in Pali

अवधि: - षण्मासाः

पूर्णाङ्काः - २००

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	०१	प्रथमपत्रम् (पालि भाषा का परिचय एवं उसका व्याकरण)	१००
२	०२	द्वितीयपत्रम् (पालि साहित्य अवगाहन)	१००

◆◆◆

संस्कृत-पत्रकारिता-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः

Certificate Course in Sanskrit Journalism

पत्रसंख्या	विषयकूटाङ्काः	विषयः	अङ्काः
१	०३	प्रथमपत्रम्	१००
२	०४	द्वितीयपत्रम्	१००

◆◆◆

प्राकृत-प्रमाणपत्रीय-पाठ्यक्रमः

Certificate Course in Prakrit

अवधि: – षण्मासाः

पूर्णाङ्काः – २००

पत्रसंख्या विषयकूटाङ्काः विषयः

अङ्काः

१ ०५ प्रथमपत्रम्

१००

(प्राकृत भाषा परिचय और उसका व्याकरण)

२ ०६ द्वितीयपत्रम्

१००

(प्राकृत साहित्य अवबोधन)

◆◆◆

प्रारम्भिक-पालि-ज्ञान-पाठ्यक्रमः

Elementary Course in Pali

अवधि: – मासत्रयम्

पूर्णाङ्काः – १००

पत्रसंख्या विषयकूटाङ्काः विषयः

अङ्काः

१

०७

प्रथमपत्रम्

१००

(पालि प्रबोध)

◆◆◆

प्रारम्भिक-प्राकृत-ज्ञान-पाठ्यक्रमः

Elementary Course in Prakrit

अवधि: - मासत्रयम्

पूर्णाङ्काः - १००

पत्रसंख्या विषयकूटाङ्काः विषयः

अङ्काः

१

०८

प्रथमपत्रम्

१००

(प्राकृत प्रवाह)

◆◆◆

प्रतीकचिह्नम्

ध्येयवाक्यम्

स्वाध्यायान्मा प्रमदः

Svādhyāyānmā Pramadaḥ

(Make no deviation from study)

तैत्तिरीयोपनिषद् 1.11.1

Taittirīyopaniṣad 1.11.1

स्वप्नः

संस्कृते पारम्परिक-आधुनिकज्ञानयोः
वैदुष्यस्य समन्वयनदृशा संस्कृतशिक्षायाः
वैश्विकपरिप्रेक्ष्यस्य उपस्थापनम्।

सङ्कल्पः

- ☛ संस्कृतनिष्ठज्ञानसरण्याः उत्तमावबोधस्य सर्जनम्।
- ☛ संस्कृतशिक्षान्तर्गतानाम् अभिनवविषयाणां संवर्धनम्।
- ☛ आधुनिकसमाजोत्कर्षाय सम्भावनानां प्रकाशन-
दृष्ट्या संस्कृतभाषायाः तत्साहित्यस्य च
प्रासङ्गिकतायाः आविष्करणम्।

मुक्तस्वाध्यायपीठेन संस्कृतमाध्यमेन संरचिताः स्वाध्यायसामग्र्यः
संस्कृतभाषायाः ज्ञानं शास्त्राणां तत्त्वं च सरलतया भवतः सर्वान्
बोधयेयुः, संस्कृतवाङ्मये विशिष्टाम् अभिरुचिं च उत्पादयेयुरिति
विश्वसिमः। अध्ययनक्रमे अपेक्षितं साहाय्यं विधातुं मुक्तस्वाध्यायपीठं
तत्स्वाध्यायकेन्द्राणि च तत्पराणि वर्तन्ते।

आत्मीयाः प्रेष्ठाः! आयान्तु, मुक्तस्वाध्यायपीठस्य
दूरस्थशिक्षाविधिना संस्कृतज्ञानम् अधिगच्छन्तु! वर्धतां
स्वाध्यायप्रक्रमः।

अधिकविवरणार्थं मुक्तस्वाध्यायपीठस्य स्वाध्यायकेन्द्राणां सम्पर्कं
कर्तुमर्हन्ति।

—निदेशक